

Anevrizmal Subaraknoid Kanama Hastalarında, Anjiyografik Vazospazm ve Geç Serebral İskeminin İncelenmesi

Atakan BESNEK

Şanlıurfa Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Şanlıurfa

Amaç: Anjiyografik vazospazm, anevrizmal subaraknoid kanama(aSAK) hastalarında uzun süredir bilinen ve iyi çalışılmış bir durumdur. Geç serebral iskemisi(GSİ) tespit edilen hastalarda yaygın olarak izlenir, ancak vazospazm izlenen tüm hastalarda GSİ görülmez(1, 2). Bu çalışmada aSAK hastalarında vazospazm ve GSİ insidansının ortaya konulması ile mortalite ve morbiditeye olan katkılarının incelenmesi amaçlanmıştır.

Gereç ve Yöntem: Çalışmamıza, 2014-2022 yılları arasında SBÜ Dışkapı Yıldırım Beyazıt EAH Beyin ve Sinir cerrahisi kliniğinde aSAK nedeni ile takip edilmiş hastalar yaş, cinsiyet, nörolojik durum, demografik yapı ve kanamanın şiddetinden bağımsız olarak dahil edilmiştir. Hastalarda vazospazm ve GSİ sorgulanmış, vazospazm tanısı BT anjiyografi, MR anjiyografi ve DSA görüntülemeleri incelenerek konulmuştur. Damar çapında %10 ve üzerindeki daralmalar dikkate alınmıştır. Hastalar epikrizleri ve radyolojik tetkikleri incelenerek diğer sebepler dışlandıktan sonra GSİ tanısı almışlardır.

Bulgular: Çalışmamıza dahil edilen hasta sayısı 259, yaş ortalaması 54,5'tir. Çalışmaya alınan hastaların 139 (%53,7)'u kadın, 120 (46,3)'si erkektir. 169 hastada (%65,3) radyolojik vazospazm izlenmiştir. 90 kişide izlenmemiştir. Araştırmaya katılan 50 hastada GSİ izlendi, oransal olarak %19,3. 201 kişide GSİ gelişmedi (%77,6). 8 hastada net tanı konulamadı. Radyolojik vazospazm görülen hastaların %25,4 (43 hasta, $p<0,001$)'ünde GSİ izlenmiştir. 7 hastada ise radyolojik vazospazm olmadan GSİ tespit edilmiştir. Hastaların taburculuk ve 6.ay modifiye rankin skorları(MRs) incelendiğinde GSİ izlenen hastalarda skorlar anlamlı olarak düşüktü($p<0,001$). Ancak vazospazm izlenen hastalarda MRs ile anlamlı ilişki saptanamadı.

Sonuç: Bu çalışmada aSAK hastalarında vazospazm ve GSİ incelenmiştir. GSİ, aSAK hastalarında yüksek mortalite ve morbidite ile ilişkilidir ve vazospazm izlenen hastalarda sıklığı daha fazladır. Çalışmalar, sağkalıma etkisi nedeni ile GSİ'yi öngörmek ve önlemeye odaklanmıştır.

Kaynaklar

1. Etminan N, Vergouwen MD, Macdonald RL. Angiographic vasospasm versus cerebral infarction as outcome measures after aneurysmal subarachnoid hemorrhage. Acta Neurochir Suppl. 2013;115:33-40.
2. Geraghty JR, Testai FD. Delayed Cerebral Ischemia after Subarachnoid Hemorrhage: Beyond Vasospasm and Towards a Multifactorial Pathophysiology. Curr Atheroscler Rep. 2017;19(12):50.